

Aan Minister van Binnenlandse Zaken
Van Directie Democratie en Bestuur

nota

Oplegnota BNC-fiches Defence of Democracy-pakket

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2024-0000023781

Datum
15 januari 2024

Opgesteld door
5.1.2.e Directie
Democratie en Bestuur
T 5.1.2.e

Samengewerkt met
OCW, J&V, NCTV, BZ, BZK
(KIEM, CZW, D&B, FEZ)

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Op 12 december 2023 heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) het Defence of Democracy-pakket (DoDP)¹ gepubliceerd. Dit pakket bestaat uit een richtlijn en twee aanbevelingen. Voor de drie onderdelen zijn aparte BNC-fiches geschreven. Deze worden op 24 januari besproken in de BNC. BZK is het eerstverantwoordelijke ministerie.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de voorgestelde kabinetsinzet in de BNC-fiches (zie bijlage).

Kern

BZK is eerstverantwoordelijke ministerie, gezien het DoDP zich richt op transparantieplichtingen voor belangenvertegenwoordigingsdiensten van buiten de EU, de inclusiviteit en weerbaarheid van het verkiezingsproces en burgerschap. Deze drie onderwerpen raken aan de kern van de democratische rechtsstaat.

BNC-fiche: Richtlijn transparantieplichtingen belangen-
vertegenwoordigingsdiensten buiten EU² en bijbehorende verordening³

Het kabinet steunt de doelstelling van de richtlijn ten opzichte van het verbeteren van transparantie waar het gaat om belangenvertegenwoordiging om zo het publiek vertrouwen in democratische instituties te verhogen en ongewenste beïnvloeding vanuit derde landen tegen te gaan.

Verder is de voorgestelde kabinetsinzet kritisch op de volgende punten:

- Over het oordeel van de rechtsgrondslag is discussie geweest. In de BNC is afgesproken de rechtsgrond van de richtlijn als positief te beoordelen.
- Het kabinet is daarnaast zeer kritisch op het middel dat voorgesteld wordt, namelijk een lobbyregister om de volgende redenen:
 - Het kabinet twijfelt aan de effectiviteit van het transparantieregister om ongewenste beïnvloeding tegen te gaan. Logischerwijs zal een

¹ [Verdediging van de democratie \(europa.eu\)](#)

² [COM 2023 637 2 EN ACT part1 v4.pdf \(europa.eu\)](#)

³ [COM 2023 636 1 EN ACT part1 v2.pdf \(europa.eu\)](#)

heimelijke lobbyist met kwade bedoelingen uit een derde land zichzelf niet registreren.

- Het kabinet heeft zorgen over de bevoegdheden van lidstaten binnen deze richtlijn. Vanwege het uitgangspunt van maximale harmonisatie valt niet uit te sluiten dat op nationaal niveau weinig of geen ruimte meer is om eigen politieke afwegingen te maken.
- Daarnaast zijn er zorgen over onbedoelde negatieve effecten met betrekking tot de ruimte voor het maatschappelijk middenveld.

Onze referentie
2024-0000023781

Datum
15 januari 2024

BNC-fiche: Aanbeveling verkiezingen

Dit fiche behandelt de aanbeveling gericht op het bevorderen van vrije, eerlijke en veerkrachtige verkiezingen.⁴ De voorgestelde kabinetsinzet is overwegend positief:

- De aanbevelingen die de Commissie doet zijn grotendeels in lijn met het Nederlandse beleid voor een betrouwbaar, integer, transparant en controleerbaar verkiezingsproces.

Naar een paar aanbevelingen kijkt het kabinet wel kritisch:

- De aanbeveling dat kandidaten uiterlijk zes weken voor de dag van de stemming bekend worden gemaakt. De Kieswet gaat in Nederland uit van 30 dagen i.p.v. zes weken.
- De aanbeveling dat op het stembiljet informatie komt over de banden tussen nationale en Europese partijen. Dit past niet op ons stembiljet.
- De termijn van 6 maanden voor het toesturen van informatie over het verloop van de verkiezingen aan het EP is te krap. In de praktijk worden evaluaties een half jaar na de verkiezingen pas gedeeld met het nationale parlement.

BNC-fiche: Aanbeveling burgerschap

Dit fiche behandelt de aanbeveling gericht op participatie van burgers en maatschappelijke organisaties bij de beleidsvorming.⁵ De voorgestelde kabinetsinzet is overwegend positief:

- De aanbevelingen bevatten geen wetgeving en kunnen bijdragen aan een sterker maatschappelijk middenveld en actieve participatie van burgers in het beleidsproces.

Wel benoemt het fiche enkele aandachtspunten:

- Het kabinet vraagt aandacht voor de randvoorwaarde van helderheid over politieke opvolging van participatietrajecten. In het voorstel is nu opgenomen dat deelnemers aan participatietrajecten moeten worden geïnformeerd over de uitkomsten en opvolging daarvan. Het kabinet onderstreept dat hier vooraf al helderheid over verschaft moet worden door de publieke autoriteit, om vrijblijvendheid en/of teleurstelling te voorkomen.
- Verder heeft het kabinet verduidelijkende vragen over het onderscheid tussen participatie van individuele burgers en het maatschappelijk middenveld in het voorstel.

⁴ [L_202302829NL.000101.fmx.xml \(europa.eu\)](#)

⁵ [eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C\(2023\)8627](#)

Toelichting

Onze referentie
2024-0000023781

Politieke context

De griffie van de Tweede Kamer heeft laten weten dat zij een behandelvoorbehoud gaat adviseren op het BNC-fiche rondom de richtlijn. De griffie gaat op geen fiche een sub-toets adviseren.

Datum
15 januari 2024

Krachtenveld

- 5.1.2.a
-
- Tijdens de presentatie van het pakket in het Europees Parlement werd positief gereageerd door de fracties EPP, S&D, Renew, en de Groenen/EFA. De Linkse fractie in het Europees Parlement – GUE/NGL en ID Group uitte zich kritisch over het pakket.

Planning

De fiches die hiervoor u liggen zijn nog niet definitief. Deze kunnen in de loop van het proces nog wijzigen. De planning van het verdere proces is als volgt:

23 januari → BNC (afstemming rechtsgrond tussen BZK en Buza)

30 januari → CoCo

2 februari → MR en fiches naar TK

8 februari → Bespreking van het behandelvoorbehoud tijdens de procedurevergadering.

Volgnummer	Naam	Informatie
1.0	BNC-Fiche - Richtlijn transparantieregister derde landen	
1.1	Proposal for a directive of the European Parliament and of the council establishing harmonised requirements in the internal market on transparency of	NL-vertaling nog niet binnen

	interest representation carried out on behalf of third countries and amending Directive (EU).	
1.2	Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulations (EU) No 1024/2012 and (EU) 2018/1724 as regards certain requirements laid down by Directive (EU)	NL-vertaling nog niet binnen
2.0	BNC-Fiche - Aanbeveling verkiezingen	
2.1	Aanbeveling van de Commissie over inclusieve en veerkrachtige verkiezingsprocessen in de Unie en het versterken van het Europese karakter en het efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement	
3.0	BNC-Fiche - Aanbeveling burgerparticipatie	
3.1	Aanbeveling van de commissie over het bevorderen van betrokkenheid en effectieve participatie van burgers en maatschappelijke organisaties bij processen voor de vorming van overheidsbeleid	

Onze referentie
2024-0000023781

Datum
15 januari 2024